

زجری که آمریکا از محور مقاومت می‌کشد

روحیه مقاومت توانسته خاصیت شبکه‌سازی را در سطح منطقه و فرامنطقه افزایش دهد

۱۰

● شنبه ۲۵ مرداد ۱۴۰۱ | ۱۸ مهر ۱۴۴۴ | سال سی‌ام | شماره ۷۶۷۸۵۶

همیشه یک جامعه

آسمان شب برای همه

«نذر علم»، پای تلسکوپ «اکبر نعمتی» را به روستاهای محروم در نقاط مختلف ایران باز کرده است

ذوق بچه‌ها

کهنوج و رستم‌آباد و یکی، دو روستای دیگر استان کرمان، نخستین روستاهایی بودند که او برای تماشای آسمان به همراه مردم به آنجا با گذاشت؛ ایده‌ای که بعداً به شعار «آسمان شب برای همه» تبدیل شد و او را به سفر به روستاهای دیگر تسویق کرد. اکبر نعمتی می‌گوید: «برنامه‌های رصد عمومی در هفته نجوم هم معمولاً در شهرهای بزرگ اتفاق می‌افتاد، اما در روستاها و شهرهای کوچک، تقریباً شانس برای مردم جهت شرکت در این برنامه‌ها وجود نداشت. نخستین برنامه‌ای که در کرمان اجرا کردیم با استقبال زیادی روبه‌رو شد. مردم از سن‌ها و قشرهای مختلف برای رصد می‌ایند و تماشای آسمان برای همه آنها جذاب و جالب است. مردم خیلی از روستاها در خواست می‌کردند که برای شب دوم هم این برنامه را برایشان اجرا کنیم؛ حتی بعد از اجرای رصد در مریوان، نماینده پارلمان کردستان عراق استوری‌هایی را که از این برنامه منتشر شده بود دیده و درخواست داده بود تا یک شب هم این برنامه رصدی را برای مردم کردستان عراق برگزار کنیم.»

از تیرماه تاکنون به حدود ۶ روستا با همراه تلسکوپش سرر زده و خاطرات زیادی از این شب‌های رصدی برای خودش جمع کرده است. نعمتی می‌گوید: «مردم حتی در دورافتاده‌ترین روستاها هم به علم و یادگیری علاقه دارند و از آن شوق‌زده می‌شوند. یکی از شب‌های رصدی در مریوان، دختر بچه‌ای همراه پدر بزرگش برای رصد آمده بود که علاقه خیلی زیادی به آسمان و نجوم داشت. از حرف‌هایش معلوم بود درباره

آسمان، سیاره‌ها و نجوم اطلاعات خوبی دارد. انگار در این باره مطالعه کرده یا مستندهای زیادی دیده بود. وقتی با این بچه ۹-۸ ساله درباره چگالی زحل صحبت کردم، روبه جمعیت کرد و موضوع کم بودن چگالی زحل نسبت به روستاهای دیگر توضیح داد.»

نذر علم

نعمتی کمتر از ۱۰ روز است که از سفر مریوان برگشته و مشغول برنامه‌ریزی برای برنامه‌های رصدی در شهرها و استان‌های دیگر است. آشنایی با معلمان و علاقه‌مندانی که برای ترویج نجوم تلاش می‌کردند از مهم‌ترین دستاوردهای این سفرها بوده است. نعمتی می‌گوید: «در مریوان با مدیر یک پژوهش‌سرای دانش‌آموزی آشنا شده‌ام. این مدیر برای تهیه تجهیزات رصدی درخواست بودجه کرده، امساً با آن موفقیت نشده بود، ولی دست از تلاش برنداشته بود و بی‌سجام جمع کردن کاغذباطله‌های مدارس و فروش آنها، نزدیک به ۶۰ میلیون تومان پول برای خرید تجهیزات جمع‌آوری کرده و برای تأمین مابقی هزینه‌ها از خیرین کمک گرفته بود.»

اغلب افرادی که او را برای برگزاری برنامه‌های رصدی به شهر و روستای خود دعوت می‌کنند معلمانی هستند که اتفاقی با فعالیت‌هایش آشنا شده‌اند. نعمتی می‌گوید: «معلم‌ها معمولاً خبر برگزاری برنامه رصدی را به دانش‌آموزان اطرافیان خود در روستاستی می‌دهند و با اینکه به‌نظر می‌رسد شبکه اطلاع‌رسانی بزرگی هم در کار نیست، اما معمولاً جمعیت زیادی برای رصد می‌آیند. مردم، سخاوتمندانه مرا به خانه

مهر قانونی پای حکم شهردار

چمران در نشست با اصحاب رسانه به قانونی بودن انتخاب علیرضا زاکانی تأکید کرد

۱۲

ایران در جمع برترین‌های درختکاری

مؤسسه منابع جهانی: ایران در ۲ دهه گذشته بیش از برداشت، درخت کاشته است

۱۴

گزارش

موضوع موسوی

روانامنگار

«شب‌های سال‌های جنگ برای ما بچه‌های دهه ۶۰ها خاموشی‌های گسترده همراه بود. شهر هنوز گسترده‌گی حالا را نداشت و آسمان شهر هنوز گسترده‌گی شهرهایی که پشت‌بام‌خانه می‌خوابیدیم، به‌راحتی می‌شد راه شیری را دید. از همان سال‌ها آرزو می‌کردم تلسکوپ‌ی داشته باشم که با آن آسمان را رصد کنم.» اکبر نعمتی حالا یک تلسکوپ درست و درمان دارد که با آن جزئیات آسمان را رصد می‌کند؛ از حلقه‌های رنگارنگ زحل تاخرفه‌های ماه و مسیر کهکشان راه شیری. چند ماهی است که او تصمیم گرفته تا به روستاهای گورم‌ها شب‌کوب سر بزند و اهالی این روستاها را به تماشای آسمان شب دعوت کند. ماه‌هاست که رصد آسمان برای اکبر نعمتی، با رصد شور و شوق در چهره کودکان و سالمندان و اهالی این روستاها گره خورده که با آن دیدن تصویری نزدیک و واضح از حلقه‌های زحل یا جزئیات دیگر آسمان، سیر نمی‌شوند.

۱۳ساله بسودم که با جمع کردن پول توجیبی‌هایم برای خرید یک دوربین تک‌چشمی روسی رستم‌آباد و از همان دوربین‌هایی که ملوان‌های کارتون‌ها جلوی چشمشان می‌گیرند.» دوربین تک‌چشمی‌اش را هر جا که می‌رفت با خودش می‌برد و دیگران را به تماشای آسمان دعوت می‌کرد. اکبر نعمتی ۳۰سال پیش وقتی دوربین تک‌چشمی‌اش را به دیگران می‌داد تا از پشت عدسی آن قمرهای مشتری را ببینند، آرزو کرده بود یک روز بتواند تلسکوپ مجهزی بخرد و آن را در اختیار دیگران هم قرار دهد. او بارها برای این آرزو، رویاپردازی کرده بود و حالا همان رؤیا را زندگی می‌کند.

نعمتی می‌گوید: «ستاره‌شناسی در همه جای دنیا برچمدار ترویج علم است؛ چراکه نیاز به تخصص خاصی ندارد و از طرفی برای مهارت پیدا کردن در آن محدودیت سن و سال وجود ندارد. اغلب مردم به این علم علاقه‌مند هستند و برای آنها تماشای آنچه در آسمان می‌گذرد، جذاب است؛ برای همین هم اگر برنامه‌های توجیبی‌ای در این‌باره انجام شود، حتماً استقبال می‌کنند.»

او برنامه‌های ترویجی‌اش را سال‌ها پیش آغاز کرده بود، اما به رسم اغلب افرادی که در این حوزه فعالیت می‌کنند، هفته نجوم را برای دعوت مردم به رصد و مهمان کردن آنها به تماشای آسمان انتخاب کرده بود؛ تا اینکه در اینستاگرام با کوچک‌ترین کتابخانه ایران در روستای دهکهان در کرمان آشنا شد که ۵۰عضو داشت. نعمتی می‌گوید: «ماجراجی کتابخانه برای من جالب شد و به فردی که این کتابخانه را راه‌اندازی کرده بود، پیام دادم و گفتم علاقه‌مند به اجرای برنامه رصدی مردم آن روستا هستم. او هم استقبال کرد و نخستین رصد ترویجی من در مناطق آغاز شد.»

اکبر

اغلب افراد بعد از تجربه رصد، دوست دارند که تلسکوپ داشته باشند و درباره چند و چون خرید آن می‌پرسند. می‌دانم که این امکان برای همه افراد میسر نیست.

اما داشتن تلسکوپ برای برخی از کودکان می‌تواند به‌رؤیا تبدیل شده باشد. برای همین با هزینه شخصی خودم هر سال به یک کودک تلسکوپ هدیه می‌کنم

کافی است؛ چه برسد به اینکه یک منجم و یک فیزیکدان از میان این همه کودک در آینده بیرون بیایند!»

تماشای واکنش کودکان و دانش‌آموزان بعد از دیدن ماه و خرفه‌هایش یا مثلاً حلقه‌های زحل، برای او لحظه‌هایی جذاب است. نعمتی می‌گوید: «بچه‌ها می‌گویند این همان تصویری است که در کتاب علوم ما وجود دارد! یا مثلاً می‌گویند ماه که اینقدر خرفه و سوراخ دارد، چرا می‌گویند عین‌ماه زیمبا شده‌ای؟ و درک مستقیم همه اینها برای بچه‌ها کشفی جذاب است.» او برنامه‌های رصد را از قبل با یکی از اهالی روستا، معمولاً معلم‌ها هماهنگ می‌کند. گاهی به‌دلیل شرایط جوی نامناسب برنامه‌ریزی‌ها به هم می‌ریزد یا برنامه به هفته‌های دیگر موکول می‌شود که خبری از ایسر و گردوغبار نباشد یا با چند ساعتی تأخیر، آسمان شب رخ‌نشان می‌دهد.

نعمتی می‌گوید: «رصد آسمان برای انسان‌ها چیزی بیشتر از یک سرگرمی س ساده‌است؛ کنجکاوای که از این دنیای کمتر شناخته شده دارند باعث می‌شود برای تماشای بهتر آن شوق داشته باشند. شب رصد در روستای دهکهان، آسمان بعد از غروب ابری بود. من با کمک برنامه‌های آب و هوا، می‌دانستم که ساعت آتیمه‌شب به بعد آسمان صاف می‌شود و این خبر خوب را به مردم دادم. برخی از افرادی که برای رصد آمده بودند به خانه رفتند و ساعت آتیمه‌شب دوباره برگشتند. برخی هم پیش ما ماندند تا با صاف شدن هوا، به رصد ستاره‌ها و آسمان بپردازند. پیگیری همه این افراد برای اینکه حتماً در ایین برنامه حضور داشته باشند و آن را تجربه کنند، برای من خیلی آرزشمند بود. در روستای نودشه تنوع اقشار مختلفی که برای رصد می‌آمدند برابم دیدنی و جذاب بود. از کولبر، پزشک، معلم، سرباز، دانش‌آموز، مادران و دختران و… همه با علاقه رصد را دنبال می‌کردند.»

خلاصه گزارش

«اکبر نعمتی» حالا

یک تلسکوپ درست و درمان دارد که با آن

جزئیات آسمان را رصد

می‌کند؛ از حلقه‌های

رنگارنگ زحل تا

خرفه‌های ماه و مسیر

کهکشان راه شیری.

چند ماهی است که

او تصمیم گرفته تا به

روستاها ی گوشه و

کنار کشور سر بزند و

اهالی این روستاها را به

تماشای آسمان شب

دعوت کند

مردم، از سن و قشرهای

مختلف برای رصد

می‌آیند و تماشای

آسمان برای همه

آنها جذاب و جالب

است. مردم خیلی از

روستاها درخواست

می‌کردند که برای شب

دوم هم این برنامه را

برایشان اجرا کنیم.

حتی بعد از اجرای رصد

در مریوان، نماینده

پارلمان کردستان عراق

استوری‌هایی را که از

این برنامه منتشر شده

بود دیده و درخواست

داده بود تا یک شب

هم این برنامه رصدی

را برای مردم کردستان

عراق برگزار کنیم

در مریوان با مدیر

یک پژوهش‌سرای

دانش‌آموزی آشنا

شدم. این مدیر برای

تهیه تجهیزات رصدی

درخواست بودجه

کرده اما با آن موفقیت

نشده بود. اما دست

از تلاش برنداشته بود

و با جمع کردن همه

کاغذباطله‌های مدارس

و فروش آنها، نزدیک

به ۶۰میلیون تومان پول

برای خرید تجهیزات

و برای تأمین مابقی

هزینه‌ها از خیرین

کمک گرفته بود

قدیمی‌های روستای

نودیشه و بسیاری

از روستاهای دیگر،

زمان‌های آبیاری

زمین‌های خود را با

طلوع خورشید پروین

هماهنگ می‌کردند و آن

را خوب می‌شناختند.

شنیدن از این اطلاعات

نجومی که از سال‌ها

پیش برای برنامه‌ریزی

زندگی مردم روستایی

به‌کار می‌رفته برای من

بسیار جالب و حیرت

انگیز است

اجرای برنامه‌های رصد

کار چندان ساده‌ای

نیست؛ از هزینه‌های

تأمین تجهیزات گرفته

تا هماهنگی برای زمان

رصد و جاه‌جا کردن

تجهیزات در محل

استقرار و… در

همین هم انجمن‌های

نجوم برنامه‌های

رصد خود را اغلب در

شهرهای بزرگ که

امکانات بیشتری در

آنها وجود دارد برپا

می‌کنند و روستاها

و شهرستان‌های

کم‌برخوردار، از این

شرایط هم محروم

هستند

یادداشت

بهرام شجاعی

روانشناس

به‌بار فرهنگی

کلمه‌ها دقت کنیم

«علاج واقع‌ه قبل از وقوع» ضرب‌المثلی است که دقیقاً اهمیت پیشگیری را گوشزد می‌کند. در نظر بگیرید وسیله‌نقلیه شما با صدای نامتعارفی در موتور، به شما هشدار می‌دهد که قطعه‌ای به درستی کار نمی‌کند. اگر شما به آن صدا اهمیت دهید و درصدد رفع آن بربیاید وسیله‌نقلیه شما بدون مشکلی به کارش ادامه می‌دهد، ولی در صورت بی‌توجهی به نقص موتور، عیب آن بیشتر شده و ناگهان ماشین شما در مسیر حرکت زمینگیر می‌کند و هزینه سنگینی را به شما تحمیل می‌کند. این مثال، اهمیت حوزه پیشگیری در بیماری‌های روان‌تنی را به‌خوبی آشکار می‌کند.

در رویکردهای نظری روانشناسی، بسیاری از پژوهشگران و نظریه‌پردازان به نقش لیبِل و برجسب اشاره کرده‌اند. زمانی که برجسب به‌صورت انگ اجتماعی با بار منفی درمی‌آید، آثار بسیار مخربی در فرد به‌جا می‌گذارد و به نوعی موجب طرد و انزوای اجتماعی او می‌شود. فرد طرد شده که دنیای بی‌امروم خود را ناامن و غیرقابل اعتماد می‌بیند نهایتاً برای فرار از آن دنیا وارد دنیای امن خیالی خود می‌شود و از اینجا شروع اختلالات روانی او کلید می‌خورد؛ یعنی وارد دنیای خیالی خود می‌شود و روابط اجتماعی خود را کاهش می‌دهد یا آن را قطع می‌کند.

پژوهشگران مسا در انستیتو کاو در حوزه پیشگیری روی آموضوع بسیار مهم و حیاتی متمرکز شده و مطالعات زیادی روی آن انجام داده‌اند. این دو موضوع، طلاق و اعتیاد است. کلمات طلاق و اعتیاد و کاربرد آنها در محاوره و رسانه‌های جمعی و ارتباطی به‌شکل برجسب و انگ در آمده است و ناخودآگاه در هر دو مورد به زشتی و ناپسندی از آنها صحبت می‌شود. این دو برجسب فرهنگی افرادی را که با این موضوعات درگیر هستند به نوعی تهدید و مستعد ابتلا به انواع اختلالات روان‌تنی می‌کند. ما در قدم اول به ایسن می‌پردازیم که کلمات علاوه بر بار معنایی و لغتی خود، مفهومی اجتماعی و فرهنگی را هم به دیگران منتقل می‌کنند و باید مراقب استفاده از آنها باشیم. تغییر ذائقه اجتماعی در استفاده از این کلمات و جایگزینی آن با کلمات جدید با بار مثبت یا حداقل خنثی، پیشنهاد خوبی برای حل این مشکل است.

بیباید یک‌بار «اعتیاد» را با «وابستگی» و «طلاق» را با «تفاهم‌تسازه» جایگزین کنیم؛ مفهوم هسر دوی این کلمه‌ها یکی است، اما فشاری که اولی بر افراد متاثر از آن وارد می‌کند، فشاری منفی است که می‌تواند حتی به طرد افراد از جامعه هم منجر شود.

در نظر بگیرید در این صورت کودکی که پدر و مادرش تصمیم به تفاهم جدید در مسیر زندگی خود گرفته‌اند، از بار منفی کلمه طلاق رنج نخواهد برد و از تفاهم برای وضعیت خودش در بین همسالان استفاده خواهد کرد. با این کار گرچه بار روانی خود این اتفاق را کم نکرده‌ایم و طلاق همچنان در زندگی این کودک باقی مانده، اما حداقل بار روانی و اجتماعی‌ای را که «کودک طلاق» بودن روی دوش این کودک اضافه می‌کند کم کرده‌ایم. او دیگر از مکاتسم اجتناب یا ترس از تحقیر شدن به‌خاطر این کلمه استفاده نخواهد کرد.

همچنین در مورد کلمه اعتیاد هم می‌توان با جایگزینی کلمه «وابستگی» از مضرات برجسب و انگ اجتماعی جلوگیری کرد. فردی که با وابستگی در اجتماع معرفی می‌شود، دیگر میراث خوار جامعه‌ای مطرود، غیرقابل اعتماد، بی‌مسئولیت، سارق، موافق‌فروش، کارتن‌خواب، متحجر، بیمار و… نخواهد بود و با اطلاق کلمه وابستگی این بار مثبتش، خود را در حمایت اجتماعی می‌بیند؛ نکته‌ای که می‌تواند مشوقی برای او باشد تا راحت‌تر این وابستگی مخرب را کنار بگذارد.

وابستگی کلمه‌ای است که می‌تواند کاربردی گسترده داشته باشد؛ لذا معنای کلمه اعتیاد در آن ناپدید می‌شود. کلمه وابستگی بار مثبت دارد و لذا تعریف کلمه اعتیاد را که اشاره به یک کار تکراری تحت فشار نیاز جسمی دارد می‌تواند کاملاً پوشش دهد؛ به‌طور مثال من معتاد به مسواک زدن پس از صرف غذا هستم. آیا این اعتیاد، مخرب و از بین برنده فرد است؟ مسلماً اینطور نیست و وابستگی رخ به مسواک زدن پس از صرف غذا، موجب رعایت بهداشت دهان و دندان او می‌شود. پس وابستگی را می‌توان به آدسته وابستگی سالم و ناسالم تقسیم کرد.

به‌طور کلی، اهمیت استفاده از لیبل یا برجسب و تبدیل آن به انگ اجتماعی، موجب ادامه تحقیقات توسط متخصصان در انستیتو کاو می‌شود تا همانطور که در برجسب براتی شناسایی و طبقه‌بندی کالاها در دنیای مادی استفاده می‌کنیم، استفاده از آن در مورد انسان تغییر و حساسیت به تأثیرات کاربردی انواع برجسب‌ها در جامعه را به‌طور دقیق مورد تحقیق و واکاوی قرار دهیم.

از تمامی همکاران و اندیشمندان حوزه مطالعات اجتماعی، جامعه‌شناسان و رسانه‌های ارتباط جمعی در فضای تحقیقی و مجازی درخواست می‌کنم از این به بعد به بار معنایی و بار فرهنگی کلمه‌هایی که به‌کار می‌بریم دقت بیشتری کنیم تا بتوانیم حداقل در کلام و فرهنگ گفت‌وگویی در جامعه، باری از فشارهای اجتماعی را کاهش دهیم.